

Urząd Patentowy
Rzeczypospolitej Polskiej

21 Numer zgłoszenia: 301786

22 Data zgłoszenia: 06.01.1994

51 IntCl⁶:
H03F 3/20
H03F 3/189
H03F 3/24

CZYTAJ
OD POCZĄTKU

54

Wzmacniacz rezonansowy klasy E

43 Zgłoszenie ogłoszono:
10.07.1995 BUP 14/95

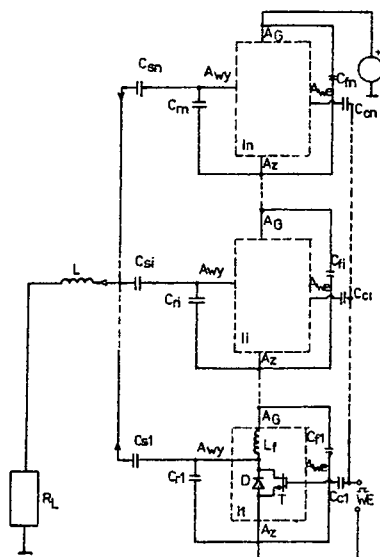
45 O udzieleniu patentu ogłoszono:
30.09.1997 WUP 09/97

73 Uprawniony z patentu:
Politechnika Warszawska, Warszawa, PL

72 Twórcy wynalazku:
Mirostaw Mikołajewski, Warszawa, PL
Juliusz Modzelewski, Warszawa, PL

74 Pełnomocnik:
Lewińska Krystyna,
Politechnika Warszawska

57 1. Wzmacniacz rezonansowy klasy E zawierający inwerter złożony z tranzystora, którego zacisk wyjściowy stanowiący wyjście inwertera połączony jest z dławikiem, którego drugi zacisk stanowi zacisk zasilania inwertera o wyższej wartości bezwzględnej potencjału, zaś między zacisk zasilania inwertera o niższej wartości bezwzględnej potencjału a zacisk wyjściowy tranzystora włączony jest kondensator równoległy i połączona z nim równoległe dioda, a wyjście inwertera połączone jest z obwodem rezonansowym zawierającym obciążenie, **znamienny tym**, że zawiera co najmniej dwa inwertery ($J_1, \dots, J_i, \dots, J_n$), z których poprzedni inwerter ($J_1, \dots, J_{i-1}, \dots, J_{n-1}$) ma zacisk zasilania o wyższej wartości bezwzględnej potencjału (A_G) połączony z zaciskiem zasilania o niższej wartości bezwzględnej potencjału (A_Z) następnego inwertera ($J_2, \dots, J_i, \dots, J_n$), a kondensatory ($C_{S1}, \dots, C_{Si}, \dots, C_{Sn}$) obwodu rezonansowego połączone są, poprzez wspólną cewkę (L) obwodu rezonansowego, ze wspólną rezystencją obciążenia (R_L).

Wzmacniacz rezonansowy klasy E

Zastrzeżenia patentowe

1. Wzmacniacz rezonansowy klasy E zawierający inwerter złożony z tranzystora, którego zacisk wyjściowy stanowiący wyjście inwertera połączony jest z dławikiem, którego drugi zacisk stanowi zacisk zasilania inwertera o wyższej wartości bezwzględnej potencjału, zaś między zacisk zasilania inwertera o niższej wartości bezwzględnej potencjału a zacisk wyjściowy tranzystora włączony jest kondensator równoległy i połączona z nim równoległe dioda, a wyjście inwertera połączone jest z obwodem rezonansowym zawierającym obciążenie, **znamienny tym**, że zawiera co najmniej dwa inwertery ($J_1, \dots, J_i, \dots, J_n$), z których poprzedni inwerter ($J_1, \dots, J_{i-1}, \dots, J_{n-1}$) ma zacisk zasilania o wyższej wartości bezwzględnej potencjału (A_G) połączony z zaciskiem zasilania o niższej wartości bezwzględnej potencjału (A_Z) następnego inwertera ($J_2, \dots, J_i, \dots, J_n$), a kondensatory ($C_{S1}, \dots, C_{Si}, \dots, C_{Sn}$) obwodu rezonansowego połączone są, poprzez wspólną cewkę (L) obwodu rezonansowego, ze wspólną rezystencją obciążenia (R_1).

2. Wzmacniacz według zastrz. 1, **znamienny tym**, że zaciski zasilające (A_G, A_Z) inwertorów ($J_1, \dots, J_i, \dots, J_n$) połączone są poprzez kondensator blokujący ($C_{f1}, \dots, C_{fi}, \dots, C_{fn}$).

* * *

Przedmiotem wynalazku jest tranzystorowy wzmacniacz rezonansowy mocy wielkiej częstotliwości klasy E o podwyższonym napięciu zasilania znajdujący zastosowanie w nadajnikach radiowych, zasilaczach impulsowych, urządzeniach do grzania indukcyjnego i innych.

Znany jest z artykułu N.D. Sokal, A.D. Sokal "Class E - A new class of high-efficiency tuned single-ended switching power amplifiers", IEEE Journal Solid-State Circuits, vol.SC-10, June 1975 jednotranzystorowy wzmacniacz rezonansowy mocy wielkiej częstotliwości.

Układ ten składa się z inwertera, mającego cztery zaciski: wejściowy, wyjściowy, zasilania i masy oraz z obwodu rezonansowego będącego dwójnikiem RLC o uziemionym jednym zacisku. Inwerter zawiera tranzystor z diodą antyrównoległą pracujące jako klucz dwukierunkowy. Do drenu tranzystora stanowiącego zacisk wyjściowy inwertera, dołączony jest jeden zacisk dławika a, którego drugi zacisk jest zaciskiem zasilania inwertera. Zaciskiem masy inwertera jest źródło tranzystora, natomiast bramka tego tranzystora stanowi zacisk wejściowy inwertera. Obwód rezonansowy wzmacniacza włączony między dren tranzystora a masę składa się z równoległego połączenia kondensatora oraz szeregowego obwodu RLC zawierającego obciążenie wzmacniacza. Opisany wzmacniacz klasy E cechuje się wysoką sprawnością energetyczną przekraczającą nawet 95% oraz dużą częstotliwością pracy rzędu wielu megaherców. Istotną wadą powyższego rozwiązania jest duże szczytowe napięcie występujące na tranzystorze, które może osiągnąć wartość aż pięciokrotnie przewyższającą napięcie zasilania wzmacniacza. Utrudnia to lub wręcz uniemożliwia zastosowanie jednotranzystorowego wzmacniacza klasy E w praktycznych układach, które często zasilane są wysokim napięciem jak np. wyprostowanym napięciem sieci tj. około 300 V, wtedy bowiem napięcie szczytowe na tranzystorze we wzmacniaczu może przekroczyć 1000 V, co jest wartością napięcia przekraczającą maksymalne napięcie przebicia wynoszące 1kV współcześnie produkowanych szybkich tranzystorów przełącznikowych MOSFET stosowanych we wzmacniaczach rezonansowych mocy wielkiej częstotliwości. Ponadto tranzystory MOSFET o wysokim napięciu przebicia charakteryzują się dużymi pojemnościami międzyelektrodowymi oraz stosunkowo dużą rezystancją w stanie włączenia, co pogarsza sprawność energetyczną oraz utrudnia uzyskanie dużej częstotliwości pracy we wzmacniaczach rezonansowych mocy wielkiej częstotliwości.

Znane są również układy szeregowego łączenia tranzystorów pozwalające na kluczkowanie napięć wyższych niż napięcie pracy pojedynczego tranzystora. Zaciski dren - źródło tranzysto-

rów są w tych układach zbocznikowane elementami wyrównującymi rozkład napięć, a bramki są sterowane z osobnych uzwojeń wtórnych transformatora wejściowego. Wadą tych układów jest ich złożoność oraz obniżenie sprawności wzmacniacza z takim układem w stosunku do wzmacniacza 1-tranzystorowego. Wynika to, po pierwsze z sumowania się rezystancji włączenia zastosowanych tranzystorów, a po drugie - ze strat mocy w elementach wyrównawczych.

Istota wzmacniacza według wynalazku polega na tym, że zawiera co najmniej dwa inwertery, z których poprzedni inwerter ma zacisk zasilania o wyższej wartości bezwzględnej potencjału połączony z zaciskiem zasilania o niższej wartości bezwzględnej potencjału następnego inwertera. Kondensatory obwodu rezonansowego połączone są, poprzez wspólną cewkę obwodu rezonansowego, z rezystancją obciążenia. Zaciski zasilające inwerterów połączone są poprzez kondensator blokujący.

Wzmacniacz według wynalazku umożliwia n -krotne (n - liczba inwerterów) zmniejszenie napięcia szczytowego na tranzystorze we wzmacniaczu klasy E, co pozwala zasilac wzmacniacz wysokim napięciem, w tym także napięciem wyprostowanej sieci, stosując tranzystory MOS-FET o niższych napięciach przebicia i zachowując przy tym wszystkie zalety wzmacniacza klasy E, tzn. wysoką sprawność energetyczną i dużą częstotliwość pracy. Poszczególne inwertery są bowiem dla składowej stałej połączone szeregowo, natomiast dla składowej wielkiej częstotliwości - równolegle, dzięki czemu wpływ rezystancji włączenia tranzystorów jest mniejszy niż w klasycznym 1-tranzystorowym wzmacniaczu klasy E. Zaletą wzmacniacza według wynalazku jest także prosty beztransformatorowy układ sterowania bramek tranzystorów.

Przedmiot wynalazku jest przedstawiony w przykładzie wykonania na rysunku, który przedstawia schemat ideowy wzmacniacza rezonansowego klasy E.

Wzmacniacz według wynalazku zawiera n identycznych inwerterów $I_1, \dots, I_i, \dots, I_n$, z których każdy zawiera tranzystor T diodę D i dławik L_f . W każdym inwerterze źródło tranzystora T, stanowiące "zimny" zacisk zasilania inwertera o niższej wartości bezwzględnej potencjału A_z , połączone jest z anodą diody D. Dren tego tranzystora, stanowiący jego zacisk wyjściowy połączony jest z katodą diody D i z jedną końcówką dławika L_f i stanowi wyjście inwertera A_{wy} . Druga końcówka dławika L_f jest "gorącym", o wyższej wartości bezwzględnej potencjału zaciskiem zasilania A_G inwertera. Bramka tranzystora T jest wejściem inwertera A_{we} . Do zacisków zasilających A_z, A_G inwerterów $T_1, \dots, T_i, \dots, T_n$ dołączone są kondensatory blokujące $C_{f1}, \dots, C_{fn}$. Zacisk zasilający "gorący" A_G poprzedniego inwertera J_{i-1} jest połączony z zaciskiem zasilającym "zimnym" A_z następnego inwertera J_i , przy czym zacisk A_z inwertera pierwszego I_1 jest uziemiony, a zacisk A_G inwertera ostatniego I_n jest połączony ze źródłem napięcia stałego E, którego druga końcówka jest uziemiona. Zacisk A_{wy} każdego inwertera I_i jest połączony z kondensatorami C_{si}, C_{ri} , przy czym druga okładka kondensatora równoległego C_{ri} połączona jest z zaciskiem A_z tego inwertera, a druga okładka kondensatora C_{si} - z wspólną cewką L obwodu rezonansowego. Druga końcówka tej cewki połączona jest z rezystancją obciążenia wzmacniacza R_L , którego druga końcówka jest uziemiona. Zacisk A_{we} danego inwertera jest połączony z kondensatorem sprzęgającym C_{ci} . Druga okładka każdego z kondensatorów sprzęgających C_{ci} jest połączona z wejściem wzmacniacza WE.

Prostokątne napięcie wejściowe wielkiej częstotliwości podawane na wejście WE wzmacniacza jest doprowadzone poprzez kondensatory sprzęgające $C_{c1}, \dots, C_{cn}$ do wejść A_{we} inwerterów $I_1, \dots, I_i, \dots, I_n$ i steruje bramki tranzystorów T w inwerterach. Gdy napięcie wejściowe jest dodatnie, tranzystor T w każdym inwerterze I_i ($i = 1, \dots, n$) jest włączony, zawiera kondensator równoległy C_{ri} , prowadzi stały prąd zasilania płynący przez dławik L_f oraz przewodzi prąd zmienny obwodu rezonansowego R_L, L, C_{si} płynący przez kondensator C_{si} . Gdy napięcie wejściowe jest ujemne, tranzystor T w każdym inwerterze I_i jest włączony, zaś stały prąd dławika L_f ładuje kondensator równoległy C_{ri} , przez który przepływa równocześnie prąd zmienny obwodu rezonansowego R_L, L, C_{ri} przewodzony przez kondensator C_{si} . Dioda D włącza się w chwili, gdy napięcie na kondensatorze równoległym C_{ri} zmieni polaryzację tak, że potencjał anody diody D jest wyższy od potencjału jej katody. Prądy wyjściowe wielkiej częstotliwości inwerterów płynące z zacisków A_{wy} inwerterów sumują się we wspólnym punkcie obwodu rezonansowego i poprzez

cewkę L doprowadzone są do obciążenia R_L . Stały prąd ze źródła napięcia E zasilający inwertery płynie kolejno przez połączone szeregowo zaciski zasilania $A_G A_Z$ wszystkich inwerterów. Kondensatory blokujące $C_{f1}, \dots, C_{fn}$ zwierają zaciski zasilania $A_G A_Z$ inwerterów dla sygnałów wielkiej częstotliwości.

